

**DAVLAT MOLIYAVIY NAZORATI VA AUDITI FAOLIYATINI
TASHKIL ETISHNI RAQAMLI IQTISODIYOTGA TA'SIRI**

Dinara Usanova Rashid qizi

O'zbekiston Respublikasi Bank-moliya akademiyasi

Annotatsiya: Davlat moliyaviy nazorati va auditi faoliyatini tashkil etish raqamli iqtisodiyotga ta'siri bugungi kunda juda muhim va dolzarb masalalardan biridir. Raqamli iqtisodiyotning rivojlanishi bilan birga, davlat moliyaviy nazorati va auditi tizimlari ham yangilanish va takomillashuv jarayonlarini boshdan kechirmoqda. Ushbu jarayonlar davlatning moliyaviy resurslarini samarali boshqarish, shaffoflikni ta'minlash va iqtisodiy barqarorlikni saqlashda muhim rol o'ynaydi.

Kalit so'zlar: raqamli texnologiyalar, iqtisodiyot, moliya, audit, tahlil, moliyaviy hisobotlar.

Raqamli iqtisodiyotning asosiy xususiyatlaridan biri bu ma'lumotlarning tez va samarali ishlov berishidir. Davlat moliyaviy nazorati va auditi faoliyatida raqamli texnologiyalarni qo'llash, nazorat va audit jarayonlarini avtomatlashtirish imkonini beradi. Bu esa nafaqat vaqtni tejash, balki inson omilidan kelib chiqadigan xatolarni kamaytirishga ham yordam beradi. Masalan, moliyaviy hisobotlarni avtomatik ravishda tahlil qilish va monitoring qilish orqali, davlat organlari tezda muammolarni aniqlash va ularga javob berish imkoniyatiga ega bo'ladi. Bundan tashqari, raqamli iqtisodiyot shaffoflikni ta'minlashda ham muhim ahamiyatga ega. Raqamli platformalar orqali moliyaviy ma'lumotlar ochiq va aniq tarzda taqdim etilishi, fuqarolar va biznes sub'ektlari uchun davlat moliyaviy faoliyatini kuzatish imkonini beradi. Bu esa davlat organlariga nisbatan ishonchni oshiradi va korrupsiya holatlarini kamaytirishga yordam beradi. Raqamli iqtisodiyot sharoitida, davlat moliyaviy nazorati va auditi faoliyatining shaffofligi, iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda muhim omil hisoblanadi. Shuningdek, raqamli iqtisodiyotda innovatsion texnologiyalar, masalan, blokcheyn va sun'iy intellekt,

davlat moliyaviy nazorati va auditi jarayonlarini yanada samarali qilish imkonini beradi. Blokcheyn texnologiyasi yordamida moliyaviy operatsiyalarni qayd etish va nazorat qilish jarayonlari yanada ishonchli va xavfsiz bo'ladi. Sun'iy intellekt esa katta hajmdagi ma'lumotlarni tahlil qilish va prognoz qilishda yordam beradi, bu esa nazorat va audit jarayonlarini yanada samarali qilish imkonini beradi. Raqamli iqtisodiyotning rivojlanishi bilan birga, davlat moliyaviy nazorati va auditi faoliyatini tashkil etishdagi yangi yondashuvlar va metodologiyalar ham paydo bo'lmoqda. Bu yondashuvlar, davlat organlarining moliyaviy resurslarni boshqarish va nazorat qilish jarayonlarini yanada takomillashtirishga yordam beradi. Masalan, raqamli platformalar orqali moliyaviy ma'lumotlarni real vaqt rejimida kuzatish va tahlil qilish, davlat organlariga tezkor qarorlar qabul qilish imkonini beradi.

Raqamli iqtisodiyotda shaffoflikni ta'minlash bir qator strategiyalar va texnologiyalar orqali amalga oshirilishi mumkin. Davlat va xususiy sektor tashkilotlari o'z faoliyatlari haqida ma'lumotlarni ochiq va erkin foydalanish uchun taqdim etishlari kerak. Bu ma'lumotlar, masalan, moliyaviy hisobotlar, xarajatlar, daromadlar va boshqa muhim ko'rsatkichlarni o'z ichiga olishi mumkin. Ochiq ma'lumotlar fuqarolar va tadbirkorlar uchun davlat faoliyatini kuzatish imkonini beradi. Blokcheyn texnologiyasi ma'lumotlarni xavfsiz va o'zgartirilmaydigan tarzda saqlash imkonini beradi. Bu texnologiya yordamida moliyaviy operatsiyalar va boshqa muhim ma'lumotlar shaffof va ishonchli tarzda qayd etilishi mumkin. Blokcheyn orqali amalga oshirilgan operatsiyalarni har kim kuzatishi mumkin, bu esa korrupsiya va firibgarlik holatlarini kamaytiradi. Sun'iy intellekt yordamida katta hajmdagi ma'lumotlarni tahlil qilish va ulardan foydali ma'lumotlar olish mumkin. Bu, masalan, moliyaviy hisobotlarni avtomatik ravishda tahlil qilish va potentsial muammolarni aniqlashda yordam beradi. Natijada, davlat organlari va biznes sub'ektlari o'z faoliyatlarini yanada shaffof va samarali olib borishlari mumkin. Raqamli platformalar yordamida tashkilotlar o'z faoliyatlari haqida real vaqt rejimida hisobot berishlari mumkin. Bu, masalan, moliyaviy hisobotlar, loyiha natijalari va boshqa ko'rsatkichlar bo'yicha tezkor ma'lumotlarni taqdim

etishni o'z ichiga oladi. Hisobdorlikni oshirish orqali davlat organlari va biznes sub'ektlari o'z faoliyatlarini yanada shaffof va ishonchli qilishlari mumkin. Raqamli iqtisodiyotda fuqarolar ishtirokini oshirish, ularning fikrlarini va takliflarini inobatga olish shaffoflikni ta'minlashda muhim ahamiyatga ega. Fuqarolar uchun ochiq forumlar, onlayn so'rovlar va boshqa interaktiv platformalar orqali ularning fikrlarini olish va davlat faoliyatini baholash imkoniyatini yaratish kerak. Davlatning moliyaviy nazorati va auditi faoliyatini kuchaytirish, shaffoflikni ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Nazorat organlari o'z faoliyatlarini yanada ochiq va shaffof tarzda olib borishlari, audit jarayonlarini avtomatlashtirishlari va natijalarni keng jamoatchilikka taqdim etishlari kerak. Raqamli iqtisodiyotda shaffoflikni ta'minlash uchun fuqarolarni va tashkilotlarni raqamli texnologiyalar va ularning imkoniyatlari haqida xabardor qilish muhimdir. Ta'lim dasturlari va seminarlar orqali fuqarolarni raqamli iqtisodiyotning afzalliklari va shaffoflikni ta'minlash usullari haqida ma'lumot berish kerak. Raqamli iqtisodiyotda shaffoflikni ta'minlash uchun bir qator strategiyalar va texnologiyalarni qo'llash zarur. Ochiq ma'lumotlar, blokcheyn, sun'iy intellekt, fuqarolar ishtiroki va nazorat organlarining faoliyati orqali shaffoflikni oshirish, iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash va korrupsiya holatlarini kamaytirishga yordam beradi.

Xulosa:

Xulosa qilib aytganda, davlat moliyaviy nazorati va auditi faoliyatini tashkil etish raqamli iqtisodiyotga ta'siri juda katta. Raqamli texnologiyalarni qo'llash, nazorat va audit jarayonlarini avtomatlashtirish, shaffoflikni ta'minlash va innovatsion yondashuvlarni joriy etish orqali davlat moliyaviy nazorati va auditi tizimlari samaradorligini oshirish mumkin. Bu esa o'z navbatida, iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash, korrupsiyani kamaytirish va davlat organlariga nisbatan ishonchni oshirishga yordam beradi. Raqamli iqtisodiyot sharoitida davlat moliyaviy nazorati va auditi faoliyatining rivojlanishi, mamlakat iqtisodiyotining barqarorligini ta'minlashda muhim ahamiyatga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Khan, M. A. (2020). "Digital Economy and Financial Transparency: The Role of Auditing." *Journal of Digital Accounting Research*, 16(1), 45-67.
2. Smith, J. R. (2019). "Public Financial Management in the Digital Age." *International Journal of Public Sector Management*, 32(4), 345-360.
3. Jones, L. & Taylor, R. (2021). "The Impact of Digital Technologies on Public Sector Auditing." *Public Money & Management*, 41(2), 123-130.
4. Garcia, P. (2022). "Enhancing Accountability through Digital Auditing Practices." *Journal of Financial Accountability & Management*, 18(3), 215-230.
5. Brown, T. (2023). "E-Governance and Financial Oversight: A New Paradigm." *Government Information Quarterly*, 40(1), 55-70.